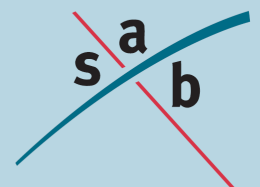

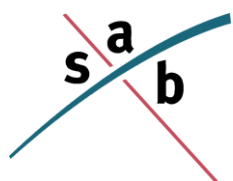
Quick scan natuur

Hilversum, Boomberglaan 7-9

Eliza Vastgoed

Datum: 21 april 2017
Projectnummer: 170210

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

Auteur: V. Hommersen
Tweede lezer: R. van Gestel
Project: Hilversum, Boomberglaan 7-9
Projectnummer: 170210

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	6
2.1	Gebiedsbescherming	6
2.2	Soortenbescherming	8
2.3	Bescherming houtopstanden	10
3	Quick scan natuur	11
3.1	Onderzoeksmethode	11
3.2	Gebiedsbescherming	11
3.3	Soortenbescherming	14
3.4	Bescherming houtopstanden	20
4	Conclusie en advies	21
4.1	Gebiedsbescherming	21
4.2	Soortenbescherming	21
4.3	Bescherming houtopstanden	23
4.4	Vervolgstappen	23

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op de Boomberglaan te Hilversum bevindt zich een kantoorpand en een vrijstaand woonhuis. Eliza vastgoed is voornemens om op deze locatie het woonhuis te renoveren en het kantoor te slopen ten behoeve van nieuwbouw. De beoogde ontwikkeling is niet mogelijk volgens het vigerende bestemmingsplan.

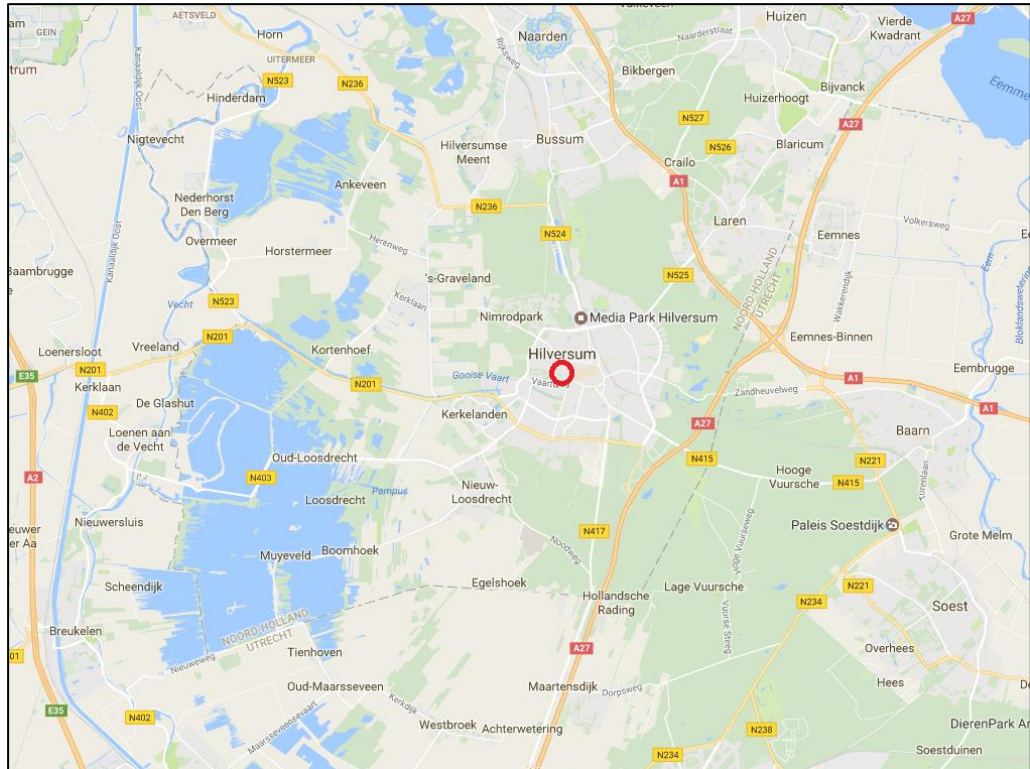
Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. Voorliggende rapportage zet door middel van een quick scan natuur uiteen of met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk sprake kan zijn van het verstoren van beschermde natuurgebieden en soorten en of nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

1.2 Plangebied

1.2.1 *Huidige situatie*

Het plangebied bevindt zich in de kern van Hilversum (provincie Noord-Holland). Hilversum ligt in het Gooi en wordt omringd door plaatsen als Nieuw-Loosdrecht, Bussum en Blaricum. De stad ligt in een groene omgeving. Kenmerkend zijn het Laarder Wasmear, de Loosdrechtse en Ankeveense Plassen, het Goois Natuurreservaat en verschillende heidegebieden. De A1 en de A27 zijn de voor Hilversum belangrijkste verkeersaders.

De directe omgeving van het plangebied kenmerkt zich voornamelijk door de aanwezigheid van vrijstaande woonhuizen, appartementencomplexen en enkele bedrijven. Het plangebied bestaat uit een vrijstaand bedrijfsgebouw met kantoorbestemming en een vrijstaande villa met woonbestemming. De buitenruimte is grotendeels verhard, met enkele verspreid staande bomen en twee voortuintjes naast beide gebouwen. Navolgende afbeeldingen geven de globale ligging van het plangebied weer.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google earth. Bewerking: SAB.

Op 20 april 2017 is een veldbezoek uitgevoerd. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Plangebied ten tijde van het veldbezoek. 1) vooraanzicht van de Boomborglaan 7 (woning) en 9 (kantoorpand) vanaf de straat, 2) Westzijde van het kantoorpand en de naastgelegen buitenruimte, 3 en 4) noordzijde van het kantoorpand.

1.2.2 Toekomstige situatie

Het beoogde plan voor de locatie Boomborglaan 7-9 behelst de herstructurering van de twee kavels. De oorspronkelijke villa op Boomborglaan 7 blijft bewaard, alhoewel de kavel aangepast wordt en de villa verbouwd. Het kantoorpand zal verdwijnen en om de bestaande villa zullen een viertal villa's worden toegevoegd.

2 Wettelijk kader

De bescherming van natuur, zoals dat onderzocht wordt in voorliggende quick scan, is op te delen in gebiedsbescherming, soortenbescherming en de bescherming van houtopstanden. Bepaalde natuurgebieden worden beschermd door de Wet natuurbescherming en daarnaast is ook in provinciale verordeningen gebiedsbescherming vastgelegd, waaronder de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland. Ook de bescherming van plant- en diersoorten en de bescherming van houtopstanden is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen. Hieronder wordt een toelichting gegeven bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

2.1.2 *Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden*

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Voor Natura 2000-gebieden heeft deze zorgplicht een beperkte zelfstandige betekenis, volgens de Memorie van Toelichting. Dat heeft er mee te maken dat de Wet natuurbescherming voldoende instrumenten bevat om schadelijke handelingen in Natura 2000-gebieden te beperken.

2.1.2.1 Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7, lid 2 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Verder geldt dat een plan, dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, door een bestuursor-

gaan pas vastgesteld kan worden indien een passende beoordeling is gemaakt (artikel 2.7 lid 1).

Voor een plan of een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling gemaakt te worden, van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

2.1.2.2 *Bijzondere nationale natuurgebieden*

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aanschrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

2.1.3 **Natuurnetwerk Nederland**

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). De bescherming van dit netwerk gebeurt bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoeragegebied.

Voor Natuurnetwerk Nederland geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt

In de provincie Noord-Holland wordt niet gesproken van Natuurnetwerk Nederland maar van Natuurnetwerk Noord-Holland (hierna: NNN). Ook is hier sprake van ganzenfoerageergebied en weidevogelleefgebied. Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft. Voor het NNN geldt dat geen negatieve effecten op de vastgestelde natuurdoelen mogen plaatsvinden. In ganzenfoerageergebieden en weidevogelleefgebieden mogen de ruimtelijke ingrepen geen negatieve effecten hebben op de broedende weidevogels en rustende en foeragerende ganzen. Ruimtelijke ingrepen zijn in bovengenoemde gebieden alleen toegestaan als ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet aantasten. Onder bepaalde voorwaarden zijn ingrepen die deze waarden aantasten, wel toegestaan. Deze voorwaarden zijn beschreven in artikel 19 (voor NNN en natuurverbindingen) en artikel 25 (voor weidevogelleefgebied) van de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). In alle gevallen geldt dat een aantasting, als deze wordt toegestaan, gecompenseerd moet worden, zodat de natuur er netto niet op achteruit gaat.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.2.1 Verboden en zorgplicht

Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

2.2.1.1 Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Het vernielen van nesten is verboden en het verstoren van nesten is enkel toegestaan indien geen sprake is van een negatieve invloed op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoorten. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie

tie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

2.2.1.2 Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

2.2.1.3 Andere soorten

Naast de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

2.2.2 **Opzetvereiste**

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

2.2.3 **Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing**

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. De provincie Noord-Holland heeft besloten voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

Daarnaast zijn de in paragraaf 2.2.1 beschreven verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de vogelrichtlijnsoorten, de habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang die-

nen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor vogelrichtlijnsoorten en habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

2.3 Bescherming houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

3 Quick scan natuur

3.1 Onderzoeksmethode

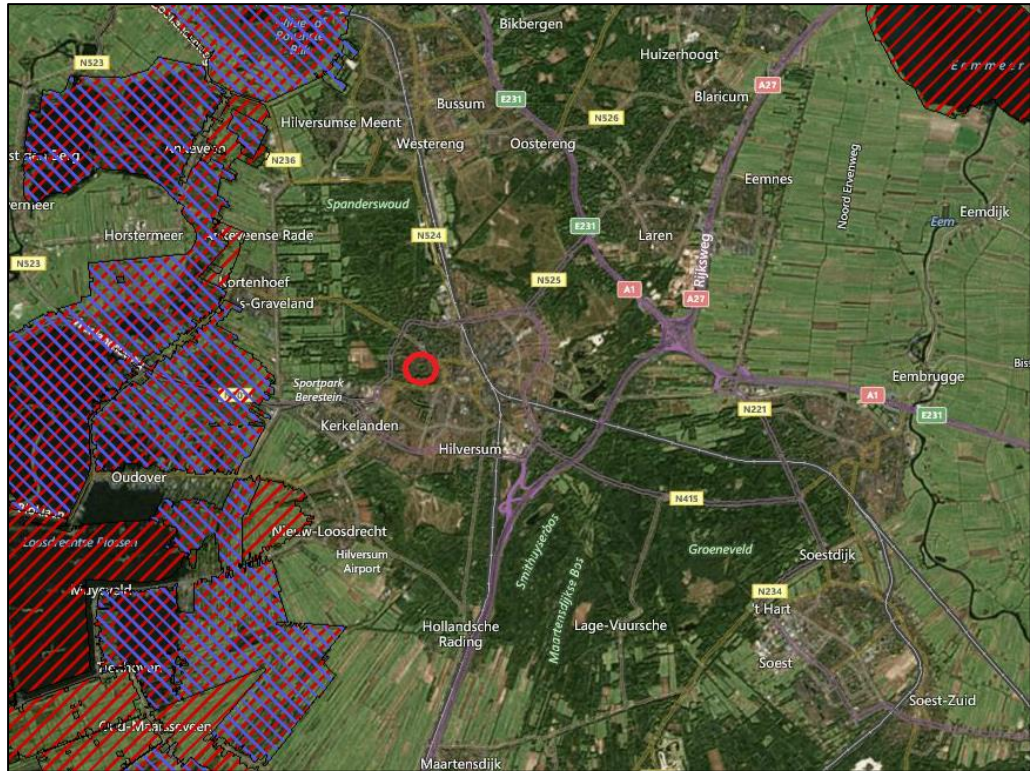
De quick scan natuur is gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan natuur is gebruikgemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens van soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Voor aanvullende visualisering van deze gegevens wordt gebruikgemaakt van relevante literatuur. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 20 april 2017 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 *Wet natuurbescherming*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen (zie navolgende afbeelding). Wel liggen er Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied. Het dichtstbijzijnde gebied is gebied de Oostelijke vechtplassen, wat op 3,7 kilometer ten oosten van het plangebied ligt. Verder ligt het Naardermeer op 6,8 kilometer ten noordwesten en het Eemmeer & Gooimeer Zuidover op 8,4 kilometer ten noorden van het plangebied. De Oostelijke Vechtplassen is een gebied waarin stikstofgevoelige habitats liggen. Door de kleinschaligheid van het project, de tussengelegen al aanwezige verstoringen en de ruime afstand van het plangebied tot deze gebieden zijn negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en kernkwaliteiten van omliggende natuurgebieden echter uit te sluiten.

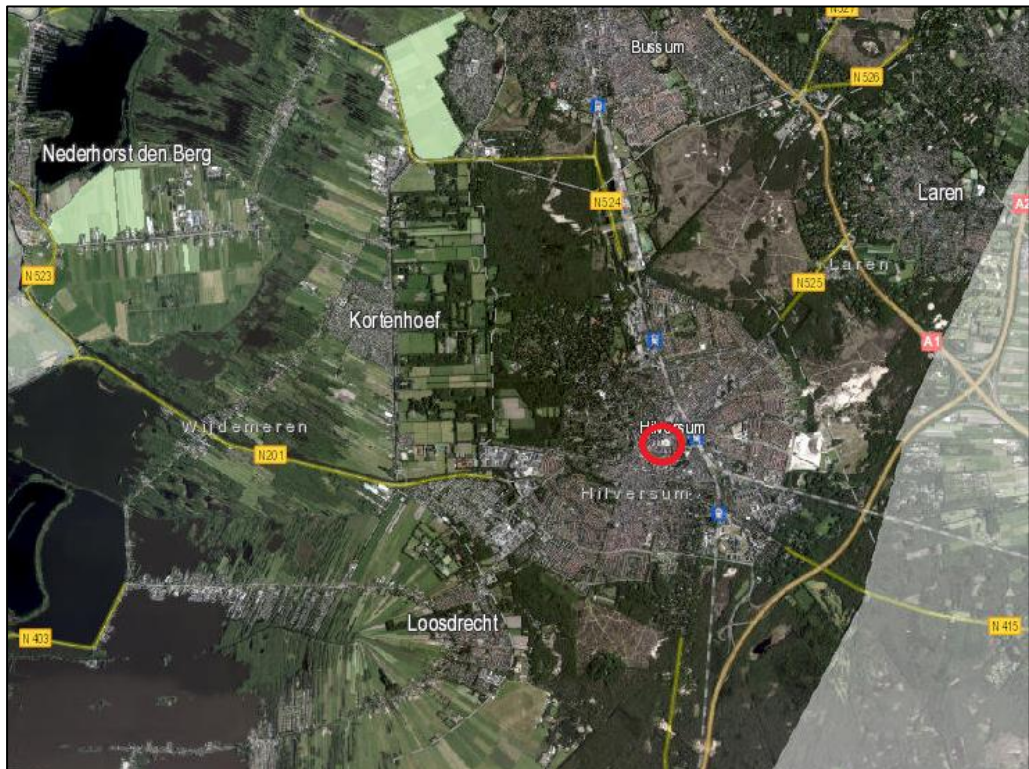
*Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden.
Bron: Natura 2000 Network Viewer. Bewerking: SAB.*

3.2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen Natuurnetwerk Nederland (zie navolgende afbeelding). Hilversum ligt volledig omringt door gebieden die tot het Natuurnetwerk Nederland behoren, het dichtstbijzijnde gebied ligt op ongeveer 750 meter ten westen van het plangebied. Er liggen geen natuurverbindingen in de omgeving van het plangebied. Het dichtstbijzijnde ganzenfoerageergebied ligt op ongeveer 4,5 kilometer en er liggen weidevogelgebieden op ruim 9 kilometer ten noordwesten van het plangebied. Omdat het plangebied niet in één van de genoemde gebieden ligt, leidt de voorgenomen ingreep niet tot vermindering van de oppervlakte kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. De voorgenomen ingreep zal geen effect op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN hebben. De bescherming van het NNN staat de uitvoering van het plan daarom niet in de weg.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van Natuurnetwerk Noord-Holland. Bron: Provincie Noord-Holland. Bewerking: SAB.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van omliggende ganzenfoerageergebieden. Bron: Provincie Noord-Holland. Bewerking: SAB.

*Globale ligging van het plangebied ten opzichte van omliggende weidevogelgebiedenruim .
Bron: Provincie Noord-Holland. Bewerking: SAB.*

3.3 Soortenbescherming

3.3.1 Vaatplanten

Verspreidingsgegevens van de NDFF duiden er op dat glad biggenkruid en korensla in de buurt van het plangebied voorkomen.

De groeiplaats van korensla bestaat uit akkers, moestuinen, open plaatsen in bermen, braakliggende grond, heide en waterkanten. De soort vereist een zonnige, open, kalkarme zandgrond. De groeiplaats van glad biggenkruid bestaat uit kalkarme, lemige zandgrond in met name in akkers die minder intensief worden bewerkt of waar het gewas minder dicht staat. Het plangebied, bestaande uit twee gebouwen en een grotendeels verharde buitenruimte, zal geen geschikte groeiplaats vormen voor soorten als glad biggenkruid of korensla. Een nader onderzoek naar deze soorten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Andere vaatplanten met een beschermde status onder de Wet natuurbescherming zijn -op basis van het veldbezoek en verspreidingsgegevens van de NDFF- niet in het plangebied te verwachten. Het plangebied maakt namelijk geen deel uit van het verspreidingsgebied van deze soorten en/of een geschikt habitat ontbreekt.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Verspreidingsgegevens van de NDFF duiden erop dat de das, eekhoorn en bunzing in de buurt van het plangebied voorkomen.

De biotoop van de das bestaat uit kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreid liggende bosjes, heggen en houtwallen. De soort kan daarnaast ook voorkomen in vochtige heiden en rivierdalen. Het plangebied bestaat uit twee gebouwen en een grotendeels verharde buitenruimte en ligt bovendien in de kern van Hilversum. Dit vormt geen geschikte leefomgeving voor de das. Deze soort is daarom in het plangebied uit te sluiten en een nader onderzoek naar deze soort is niet noodzakelijk.

De eekhoorn leeft in bosrijk gebied met voldoende voedsel in de vorm van noten en zaden. Het bouwt een nest van takken en bladeren in de oksels van takken van bomen. In het plangebied staan enkele bomen. Deze zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op nesten van de eekhoorn, maar niet aangetroffen. Het is daardoor niet te verwachten dat de bomen in het plangebied onderdeel uitmaken van een essentieel leefgebied van deze soort. Negatieve effecten van het plan op de eekhoorn zijn daarom uit te sluiten en een nader onderzoek naar deze soort wordt niet noodzakelijk geacht.

De biotoop van de bunzing bestaat uit kleinschalig landschap met schuilmogelijkheden en water. De schuilplaats van de bunzing bestaat doorgaans uit oude hopen (van onder andere een vos of das), steenhopen en holle bomen rond houtwallen, akkerlanden, moerasgebieden, rietvelden en rond boerderijen. Het plangebied ligt in de kern van Hilversum en bestaat grotendeels uit verhard terrein. Dit is geen plek waar een bunzing voldoende ruige schuilmogelijkheden kan vinden en bovendien is er veel verstoring. Het is daarom uit te sluiten dat het plangebied onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van een bunzing en een nader onderzoek naar deze soort is niet noodzakelijk.

3.3.3 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFP komen de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en ruige dwergvleermuis in de buurt van het plangebied voor. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn strikt beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, hopen en achter lohangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. Het plangebied bestaat uit een kantoorpand en een vrijstaand woonhuis. Beide zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op de aanwezigheid van geschikte kieren, spleten en open stootvoegen. In het woonhuis zijn geen geschikte mogelijkheden gevonden voor een verblijfplaats van

gebouwbewonende vleermuizen. Negatieve effecten van de renovatie van het woonhuis op gebouwbewonende vleermuizen zijn daarom niet te verwachten en een nader onderzoek naar vleermuizen is voor dit gebouw niet noodzakelijk.

In het kantoorpand zijn echter wel mogelijkheden voor een verblijfplaats van gebouwbewonende vleermuizen gevonden. Dit betrof ruimtes tussen de muur en de windveer en ruimtes onder de windveerdakpannen (zie navolgende afbeeldingen). Aan de noordkant van het kantoorpand waren tevens twee dakpannen kapot, waardoor een ruimte zichtbaar is tussen de windveer en de dakpannen. Onder deze dakpannen was een mogelijke vleermuiskeutel zichtbaar (zie navolgende afbeelding).

Mogelijkheden voor een verblijfplaats van gebouwbewonende vleermuizen in het kantoorpand. Links: één van de kieren tussen de muur en de windveer. Rechts: ruimte vanwege kapotte dakpannen. Onder de dakpan aan de linkerkant is een mogelijke vleermuiskeutel zichtbaar (zie rode pijl).

Vanwege de kieren tussen de windveer en de muur, de kieren tussen de dakpannen en de windveer en de aangetroffen mogelijke vleermuiskeutel kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen niet op voorhand worden uitgesloten. Bovendien ligt het plangebied in een groene wijk, waardoor er voldoende foerageermogelijkheden in de omgeving voorhanden zijn. Aangezien verblijfplaatsen niet zijn uit te sluiten, gaan met de sloop van het kantoorgebouw mogelijk verblijfplaatsen verloren van gebouwbewonende vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Hierdoor kan sprake zijn van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Om met zekerheid vast te kunnen stellen of in het gebouw verblijfplaatsen van vleermuissoorten aan- of afwezig zijn en of met de beoogde plannen sprake kan zijn van een overtreding op de Wet natuurbescherming, wordt nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk geacht.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een minimale diameter van 30 centimeter te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Vanaf deze diameter maken spechten ook holen in bomen, waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken. Ook moeten de bomen dermate oud zijn, dat holtes door rotting ontstaan. In het plangebied zijn verschillende bomen aanwezig. Deze zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op geschikte holtes en loszittend schors. Deze zijn niet aangetroffen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn daarom niet in het plangebied te verwachten en een nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

Enkele verspreid staande bomen, zoals aanwezig in het plangebied, vormen geschikt foerageergebied. Het is echter niet te verwachten dat het plangebied essentieel foerageergebied vormt voor een populatie vleermuizen. Het plangebied heeft namelijk maar een beperkte oppervlakte en in de directe omgeving van het plangebied is vergelijkbaar foerageergebied aanwezig waar vleermuizen voedsel kunnen vinden. Het plangebied ligt namelijk in een groene en bomenrijke wijk. Het wordt daarom niet waarschijnlijk geacht dat de bomen in het plangebied een essentieel foerageergebied voor vleermuizen vormen. Een nader onderzoek naar essentieel foerageergebied wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen wordt door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke vliegroutes strikt beschermd. In het plangebied staan enkele bomen. Deze bomen maken echter geen onderdeel uit van een doorlopende lijnvormige groenstructuur (zoals een bomenrij). Het is daardoor niet te verwachten dat de bomen in het plangebied onderdeel uitmaken van een essentiële vliegroute van vleermuizen. Nader onderzoek hiernaar is niet noodzakelijk.

3.3.4 Vogels

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

In het plangebied staan enkele bomen. Hierin kunnen vogels broeden. Om te voorkomen dat bij de werkzaamheden en eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd, adviseren wij deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat met de ruimtelijke ontwikkeling geen nesten vernield worden en dat er geen verstoring optreedt die van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van een vogelsoort. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot

half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Het plangebied bestaat uit een kantoorpand en een woonhuis in de kern van Hilversum. In een dergelijke stedelijke locatie kan met name gedacht worden aan soorten als de huismus en gierzwaluw. Beide vogelsoorten broeden in gebouwen en komen vaak in de bebouwde kom voor. Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor betreffende soorten.

Huisumus

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (ronde) dakpannen. Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Voornamelijk plekken waar menselijke bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen.

Het noordoostelijke deel van het kantoorpand in het plangebied biedt genoeg ruimte voor een huismus om onder te kruipen. Tevens staat in de tuin van de burens een haag waar de huismus beschutting kan vinden. Echter, tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen of sporen van de huismus waargenomen. Huismussen zijn zeer honkvast en blijven –zeker in de broedperiode- in de directe omgeving van hun nestplaats. Het feit dat de soort niet is aangetroffen tijdens geschikte weersomstandigheden, tijdens de broedperiode en tijdens de onderzoeksperiode voor soortgericht onderzoek naar de huismus, duidt er op dat zich geen nesten in het plangebied bevinden. Echter, volgens de Soortenstandaard Huismus (RVO, 2014) kan de afwezigheid van de huismus pas worden aangetoond na twee veldbezoeken in de onderzoeksperiode. Daarom wordt een tweede onderzoeksronde in de onderzoeksperiode (april tot half mei) geadviseerd om aan- of afwezigheid met zekerheid te kunnen vaststellen.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen broeden in Nederland in gebouwen in stedelijk gebied, onder dakpannen of in kieren van muren. Het plangebied bestaat uit een kantoorpand en een woonhuis. Beide zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op de aanwezigheid van kieren in muren of onder dakpannen die een geschikte nestlocatie van de gierzwaluw kunnen zijn. In het kantoorpand in het plangebied zijn een aantal kieren aanwezig die een geschikte nestlocatie kunnen vormen. Dit betreft onder andere ruimtes onder de nok van het dak en onder dakpannen (zie navolgende afbeeldingen).

Mogelijkheden voor een nestplaats van de gierzwaluw. Dit betreft ruimtes onder de nok van het dak (links) en ruimtes onder dakpannen (rechts).

Vanwege de geschikte mogelijkheden voor een nestlocatie, kan op voorhand niet worden uitgesloten dat zich een nest van een gierzwaluw in het kantoorpand bevindt. Aangezien verblijfplaatsen niet zijn uit te sluiten, gaan met de sloop van het kantoorgebouw mogelijk nesten van de gierzwaluw verloren. Hierdoor kan sprake zijn van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Om met zekerheid vast te kunnen stellen of in het gebouw nesten aan- of afwezig zijn en of met de beoogde plannen sprake kan zijn van een overtreding op de Wet natuurbescherming, wordt nader onderzoek naar de gierzwaluw noodzakelijk geacht.

Andere vogels met jaarrond beschermde nesten

Andere soorten met jaarrond beschermde nesten, maken hun nesten op hoge gebouwen (slechtvalk), langs stromende beken (grote gele kwikstaart), in hoge bomen in bos of boomgroepen (buizerd, roek, havik en sperwer), in oude nesten van kraaien, buizerds en eksters in boomgroepen (boomvalk, wespendif) in oude nesten van kraaien en roofvogels in naaldbomen (ransuil), in dichte riet- en moerasvegetatie (bruine kiekendief), in holtes in bomen en in gebouwen (steenuil), in nissen van kerktorens of in andere toegankelijke gebouwen in agrarisch gebied (kerkuil) of op speciale nestpalen (ooievaar). Deze elementen zijn niet in het plangebied aanwezig, nesten van deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

3.3.5 Reptielen

Verspreidingsgegevens van de NDFF duiden erop dat de ringslang in de buurt van het plangebied voorkomt.

Reptielen komen voornamelijk voor in overgangsvegetaties van bijvoorbeeld bos naar heide. Een dergelijk leefgebied is in het plangebied niet aanwezig. De ringslang laat zich echter ook in meer stedelijk gebied zien. De soort komt vooral voor ten noorden van de grote rivieren, in laagveengebieden, natte heideterreinen en waterrijke zandgronden. Een dergelijk biotoop is niet in het plangebied aanwezig. De NDFF-waarnemingen zijn daarnaast gedaan in het buitengebied en aan de rand van de bebouwde kom, niet in de kern van Hilversum zelf. Gezien de afwezigheid van watervoevende elementen en gezien de ligging van het plangebied in stedelijk gebied, vormt het plangebied geen geschikt biotoop voor de ringslang. Deze soort is daarom niet in het plangebied te verwachten en een nader onderzoek naar deze soort is niet noodzakelijk.

3.3.6 Amfibieën

Verspreidingsgegevens van de NDFF duiden erop dat de kamsalamander in de buurt van het plangebied voorkomt.

De kamsalamander komt voor in kleinschalige landschappen met bossen, heggen en struwelen. Het voortplantingsbiotoop (vanaf half maart) bestaat uit matig voedselrijke tot voedselrijke stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. De poel mag niet geheel beschaduwd zijn en moet permanent water bevatten. De soort heeft een leefgebied in een straal van 300 tot 500 meter rond het voortplantingswater en overwintert tussen november en februari op vorstvrije locaties onder stenen, takkenstapels of steenhopen. In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig en het terrein omvat geen voortplantingswater voor de kamsalamander. Het plangebied ligt bovendien in de kern van Hilversum en niet in de directe omgeving van geschikt voortplantingswater. De NDFF-waarnemingen zijn daarnaast enkel in het buitengebied en aan de rand van de bebouwde kom gedaan, niet in de kern van de stad zelf. Het voorkomen van de kamsalamander in het plangebied is om die reden uit te sluiten en een nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Overige beschermde -en niet vrijgestelde- amfibieën worden niet in het plangebied verwacht op basis van het veldbezoek, verspreidingsgegevens, de ligging in een stadskern en de afwezigheid van watervoerende elementen.

3.3.7 Vissen

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De aanwezigheid van strikt beschermde vissen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

3.3.8 Insecten en andere ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en venen. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet uitgesloten in het plangebied.

3.4 Bescherming houtopstanden

Bij de geplande ruimtelijke ontwikkeling worden mogelijk bomen gekapt. Echter, bij deze ruimtelijke ontwikkeling wordt geen houtopstand geveld waarop het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming van toepassing is. De houtopstand die wordt geveld, bevindt zich namelijk op een erf of in een tuin.

4 Conclusie en advies

In deze quick scan is onderzocht of er beschermde natuurwaarden, volgens de nu geldende natuurwet- en regelgeving, aan- of afwezig zijn in het plangebied. Ook is nagegaan of de ruimtelijke ontwikkeling die gepland is, mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde natuur buiten het plangebied.

4.1 Gebiedsbescherming

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat het plangebied niet in het Natuurnetwerk Nederland ligt. De voorgenomen ingreep zal geen effect op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN hebben. De bescherming van het NNN staat de uitvoering van het plan daarom niet in de weg.

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming aangewezen is. Door de kleinschaligheid van het plan, de tussengelegen reeds aanwezige verstoringen en de ruime afstand tot omliggende Natura 2000-gebieden zijn negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en kernkwaliteiten van deze gebieden echter uit te sluiten. Nader onderzoek in de vorm van een voortoets Wet natuurbescherming is daarom niet noodzakelijk.

4.2 Soortenbescherming

Met behulp van verspreidingsgegevens van plant- en diersoorten van de Nationale Databank Flora en Fauna en het uitgevoerde veldbezoek in het plangebied is duidelijk geworden dat enkele essentiële elementen van beschermde diersoorten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten in het plangebied. Het betreft verblijfplaatsen van vleermuizen en nestplaatsen van de gierzwaluw en huismus. Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van deze soorten dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden.

4.2.1 Onderzoekseisen en -periodes

Voor veel beschermde plant- en diersoorten zijn protocollen opgesteld waarin beschreven staat waar het nader soortgericht onderzoek aan moet voldoen om aan- of afwezigheid van de betreffende soort aan te kunnen tonen.

Vleermuizen

Het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen dient plaats te vinden volgens bepaalde richtlijnen, zoals verwoord in het vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad, 2017). Het vleermuisprotocol stelt vast dat vier veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden. Twee daarvan dienen plaats te vinden in de periode van 15 mei tot en met 15 juli met een tussenperiode van minimaal 30 dagen. De andere twee veldbezoeken dienen tussen 15 augustus en 30 september plaats te vinden met een tussenperiode van minimaal 20 dagen.

Tijdens deze veldbezoeken zal gebruik worden gemaakt van een batdetector of batlogger. Dit zijn apparaten waarmee de onhoorbare ultrasone geluiden van vleermuizen worden opgevangen en vertaald in voor mensen hoorbare geluiden. Door het uit-

voeren van vier veldbezoeken kan met voldoende juridische zekerheid aannemelijk worden gemaakt of vleermuizen wel of niet aanwezig zijn in het plangebied. Mocht uit dit onderzoek blijken dat verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, dan dient mogelijk een ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd te worden en mitigerende maatregelen getroffen te worden. Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiodes voor vleermuizen weer.

Gierzwaluwen

Het nader onderzoek gierzwaluwen dient plaats te vinden door middel van drie inventarisaties met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Dit dient te gebeuren in de periode 1 juni tot en met 15 juli, tussen 21:00 uur en 22:30 uur, tijdens goede inventarisatieomstandigheden. Mocht uit dit onderzoek blijken dat verblijfplaatsen van gierzwaluwen aanwezig zijn, dan dient mogelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden. Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiodes voor gierzwaluwen weer.

Huismussen

Het nader onderzoek huismussen dient plaats te vinden door middel van twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of door middel van vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni. De inventarisaties dienen onder goede weersomstandigheden plaats te vinden, op geluidsluwe momenten, rond één à twee uur na zonsopkomst en met een tussenperiode van 10 dagen. Het veldbezoek van dit quick scan onderzoek kan als eerste veldbezoek van het nader onderzoek huismussen worden beschouwd. Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiode van huismussen weer.

Soortgroep	Soort/functie	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Vleermuizen	Verblijfplaatsen												
gierzwaluwen	Nestlocaties												
huismussen	Nestlocaties												

4.2.2 Broedperiode

Van alle van nature in Nederland in het wild levende vogels mag het nest tijdens het broeden (van start van nestbouw tot en met het uitvliegen van de jongen) niet worden beschadigd of vernield. De broedperiode waarin de meeste vogelsoorten broeden, loopt globaal van half maart tot half augustus, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn gewoon beschermd.

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat in en direct rond het plangebied vogels kunnen gaan broeden. Wij adviseren daarom om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield. Ook zullen vogels in en direct rond het plangebied geen nest bouwen, omdat te veel verstoring aanwezig is.

Indien de werkzaamheden echt in de broedperiode gestart moeten worden, is nader onderzoek naar broedende vogels noodzakelijk. Kort voor de start van de werkzaamheden dient dan door een ecoloog met kennis van vogels door middel van één veld-

bezoek onderzocht te worden of broedende vogels in en direct rond het plangebied aanwezig zijn. Als deze niet aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden starten. Als wel een broedende vogel aanwezig is, mogen de werkzaamheden niet starten. Er dient dan met een ecooloog met kennis van vogels naar een oplossing gezocht te worden.

4.2.3 Zorgplicht

Iedereen neemt voldoende zorg in acht voor alle natuur en in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in elk geval in dat iedereen die weet dat hij schade aan natuur gaat veroorzaken door een bepaalde handeling, hij deze handeling daarom niet uitvoert, of maatregelen neemt om schade aan de natuur door de handeling zoveel mogelijk te voorkomen. Probeer bijvoorbeeld bij de ruimtelijke ingreep zoveel mogelijk bomen, struiken en overig groen te behouden. Werken buiten de winterperiode voorkomt dat dieren die in winterrust zijn verstoord of gedood worden.

4.3 Bescherming houtopstanden

Bij de geplande ruimtelijke ontwikkeling worden mogelijk bomen gekapt. Echter, bij deze ruimtelijke ontwikkeling wordt geen houtopstand geveld waarop het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming van toepassing is want de houtopstand die wordt geveld bevindt zich op een erf of in een tuin. De bescherming van houtopstanden vormt dan ook geen beperking voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling.

4.4 Vervolgstappen

- Uitvoeren nader onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw
- Houd rekening met broedende vogels
- Houd rekening met zorgplicht

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2013. Vleermuisprotocol 2013.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis. Versie 2.0 december 2014.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Huismus. Versie 2.0 december 2014.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gierzwaluw. Versie 2.0 december 2014.

Van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

Van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.noord-holland.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.aerius.nl